

УДК 37.091.159

DOI <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2026-1.06>

Леся ВИСОЧАН

докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри початкової освіти та педагогічних інновацій,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
lesia.vysochan@pnu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-8978-5005

Ірина ТАМОЖСЬКА

докторка педагогічних наук, доцентка,
професорка кафедри інноваційної педагогіки,
освітніх трансформацій і лідерства
Навчально-наукового інституту «Академія вчительства»,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
itamozska@ukr.net
ORCID: 0000-0003-0865-2380

Ірина НАСМІНЧУК

кандидатка філологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри цифрових, освітніх та соціо-економічних технологій,
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»
nasminchuk@gmail.com
ORCID: 0000-0003-3623-387X

ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ ПЕДАГОГІВ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Анотація. У процесі дослідження авторами здійснено комплексний аналіз психологічних механізмів формування медіаграмотності педагогів у контексті сучасних викликів інформаційного суспільства та розвитку освіти дорослих. **Метою дослідження** є розкриття психологічних механізмів формування медіаграмотності педагогів, виокремлення сучасних викликів, обґрунтування шляхів розвитку освіти дорослих у цій сфері. **Методологію** дослідження становлять міждисциплінарний підхід, що поєднує положення психології, педагогіки та медіаосвіти, а також методи аналізу й синтезу наукових джерел, порівняльного аналізу, узагальнення та систематизації теоретичних положень. У процесі дослідження з'ясовано роль таких психологічних механізмів, як критичне мислення, метакогнітивна рефлексія, емоційна саморегуляція, мотивація до професійного саморозвитку та усвідомлення власної інформаційної поведінки, у формуванні медіаграмотності педагогів. **Наукова новизна** дослідження полягає в теоретичному осмисленні медіаграмотності педагогів як складного психолого-педагогічного феномена освіти дорослих та в уточненні системи психологічних механізмів її формування. Теоретично доведено, що ефективність формування медіаграмотності педагогів у системі освіти дорослих зумовлюється не лише рівнем інформаційної обізнаності, але й розвитком здатності до рефлексивного осмислення медіадосвіду, усвідомлення когнітивних викривлень та саморегуляції інформаційної поведінки в професійній діяльності. Зроблено **висновки**, що ефективний розвиток медіаграмотності педагогів можливий за умови системного врахування психологічних механізмів навчання дорослих, упровадження рефлексивно орієнтованих і практико-спрямованих освітніх технологій та створення сприятливого освітнього середовища, здатного забезпечити стійкість педагогів до дезінформації й маніпулятивного медіаконтенту.

Ключові слова: медіа, медіаграмотність, освітній процес, педагогіка, психологія, освіта дорослих.

Lesia VYSOCHAN

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor at the Department of Primary Education and Pedagogical Innovations,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
lesia.vysochan@pnu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-8978-5005

Iryna TAMOZHKA

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Professor at the Department of Innovative Pedagogy,
Educational Transformations, and Leadership,
Educational and Research Institute "Teachers' Academy",
V.N. Karazin Kharkiv National University
itamozska@ukr.net
ORCID: 0000-0003-0865-2380

Iryna NASMINCHUK

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Digital, Educational and Socio-Economic Technologies,
Educational and Rehabilitation Institution of Higher Education "Kamianets-Podilskiy State Institute"
nasminchuk@gmail.com
ORCID: 0000-0003-3623-387X

**PSYCHOLOGICAL MECHANISMS OF FORMING MEDIA LITERACY
IN TEACHERS: CURRENT CHALLENGES AND WAYS
OF DEVELOPING ADULT EDUCATION**

Abstract. In the course of the study, the authors conducted a comprehensive analysis of the psychological mechanisms of forming media literacy among educators in the context of contemporary challenges of the information society and the development of adult education. **The purpose** of the article is to reveal the psychological mechanisms of forming media literacy among educators, identify contemporary challenges, and substantiate ways of developing adult education in this area. **The research methodology** consists of an interdisciplinary approach that combines the principles of psychology, pedagogy and media education, as well as methods of analysis and synthesis of scientific sources, comparative analysis, generalization and systematization of theoretical principles. The study clarified the role of psychological mechanisms such as critical thinking, metacognitive reflection, emotional self-regulation, motivation for professional self-development, and awareness of one's own information behavior in the formation of media literacy among educators. **The scientific novelty** of the study lies in the theoretical understanding of teachers' media literacy as a complex psychological and pedagogical phenomenon of adult education and in the clarification of the system of psychological mechanisms of its formation. It has been theoretically proven that the effectiveness of the formation of media literacy among educators in the adult education system is determined not only by the level of information awareness, but also by the development of the ability to reflectively comprehend media experience, awareness of cognitive distortions, and self-regulation of information behavior in professional activity. **The conclusions** show that the effective development of media literacy among educators is possible provided that the psychological mechanisms of adult learning are systematically taken into account, the introduction of reflective and practice-oriented educational technologies, and the creation of a supportive educational environment capable of ensuring educators' resistance to disinformation and manipulative media content.

Key words: media, media literacy, educational process, pedagogy, psychology, adult education.

Постановка проблеми. Домінуюча роль мас-медіа та інформаційно-комунікаційних технологій у сучасному суспільстві зумовлює необхідність формування в сучасного викладача розвинених навичок медіакомпетентності. Процеси інформаційної глобалізації істотно трансформували способи сприйняття навколишньої дійсності, зробивши їх

значною мірою залежними від медіарепрезентацій соціальних явищ і подій. За таких умов медіаграмотність постає ключовим інструментом мінімізації негативного впливу недостовірної, маніпулятивної або викривленої медіаінформації. В Україні започатковано системне впровадження «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні», схваленої Постановою

Президії Національної академії педагогічних наук України у травні 2010 року [3]. У цьому контексті одним з пріоритетних завдань викладача XXI століття, як суб'єкта освітнього процесу та соціального впливу на молодь, є адекватне реагування на суспільні виклики шляхом інтеграції основних засад медіаграмотності в межах психолого-педагогічного дискурсу та освітньої практики.

Аналіз джерел та останніх досліджень. Аналіз сучасних наукових публікацій засвідчує, що проблематика, порушена в межах нашого дослідження, набула значного поширення в українському науковому просторі. Питання розвитку медіаосвіти та формування медіаграмотності в Україні знайшли відображення у працях вітчизняних науковців. Значний внесок у розроблення навчально-методичного забезпечення з упровадження медіаграмотності здійснили такі дослідники, як Т. Бакка, О. Волошенюк, Г. Дегтярьова, Т. Мелещенко, О. Мокрогуз. Водночас теоретичні та прикладні аспекти медіаосвіти в межах сучасного наукового дискурсу ґрунтовно висвітлюються в дослідженнях зарубіжних учених, присвячених проблемам мас-медіа, моделям і методам медіаосвіти, зокрема у працях М. Маклюєна, Л. Мастермана, Ф. Рогоу, О. Федорова, С. Шейбе.

Мета статті – розкрити психологічні механізми формування медіаграмотності педагогів, описати сучасні виклики, обґрунтувати шляхи розвитку освіти дорослих у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Динамічний розвиток медіаосвіти та медіаграмотності в Україні зумовлений об'єктивною потребою протидії зовнішнім інформаційним впливам, дезінформаційним кампаніям і руйнівним проявам пропаганди. В умовах стрімкого поширення інформаційно-комунікаційних технологій і зростання ролі мас-медіа в суспільному житті особливої актуальності набуває цілеспрямована підготовка особистості до усвідомленої, відповідальної та безпечної взаємодії з інформаційним середовищем. У цьому контексті освітня спільнота активно здійснює пошук ефективних підходів і педагогічних стратегій формування професійно компетентного, медіаграмотного викладача, здатного оцінювати інформаційні потоки, а також трансформувати потенційні ризики та загрози інформаційного

суспільства у ресурс особистісного й професійного розвитку, творчої самореалізації, освітнього зростання здобувачів освіти.

Значимо, що у міжнародних документах медіа- та інформаційну грамотність описують як міждисциплінарну систему, що охоплює розуміння функцій медіа та інформаційних інституцій, доступ і пошук інформації, оцінювання достовірності та джерел, етичне створення й поширення контенту, безпеку та права людини в цифровому середовищі. Так, зокрема, ЮНЕСКО підкреслює інтегративність медіаграмотності у контексті конвергенції медіа (інтернет, телебачення, архіви, бібліотеки, платформи) та придатність цієї рамки для підготовки педагогів [10]. Європейські огляди відзначають еволюцію поняття медіаграмотності від загальної «обізнаності щодо медіа» до розширеного фокуса на підсиленні користувачів для протидії дезінформації, а також на викликах, пов'язаних з ІІІ та платформними алгоритмами [7; 8]. Водночас рекомендаційні матеріали Європейської Комісії для педагогів спрямовані на практичні кроки щодо розвитку цифрової грамотності та подолання дезінформації у навчанні й підвищенні кваліфікації. Український контекст підсилює ці підходи через компетентнісну логіку: медіаграмотність педагога визначається як поєднання критичного мислення, вміння перевіряти інформацію, розуміння маніпулятивних технологій, здатності формувати інформаційну стійкість учнів та власну професійну етику в цифровому просторі. Це відображено у державних і партнерських ініціативах, які окремо підкреслюють «інформаційну гігієну» і стійкість до маніпуляцій. Міжнародні організації трактують медіа- та інформаційну грамотність як комплекс знань, умінь і ставлень, що забезпечують критичне залучення до інформації, безпечну навігацію онлайн та відповідальну участь у цифровому суспільстві. Саме такий підхід послідовно просуває ЮНЕСКО, підкреслюючи роль MIL (Media and Information Literacy) як інструмента зміцнення довіри до інформаційної екосистеми й розвитку критичної взаємодії з інформацією [10].

Отже, медіаграмотність педагога доцільно розуміти як професійно-психологічну компетентність, що охоплює техніку фактчекінгу, а також глибинні когнітивні й

соціально-психологічні процеси: спосіб сприйняття інформації, оцінювання джерел, реагування на емоційні тригери й трансформацію власних інформаційних звичок.

У працях зарубіжних і вітчизняних науковців та практиків освіти систематично акцентується увага на необхідності розвитку медіаосвіти педагогів як невід'ємної складової частини їхньої професійної підготовки [5; 6]. Вважається, що педагог, який володіє високим рівнем медіаграмотності, здатний створювати освітні умови, спрямовані на формування у здобувачів освіти критичного ставлення до медіаконтенту та активної пізнавальної позиції. Зокрема, такий викладач спроможний стимулювати й розвивати у здобувачів уміння формулювати аргументовані проблемні запитання, пов'язані з функціонуванням медіа, застосовувати дослідницькі методи навчання, що передбачають самостійний пошук і аналіз медіаінформації, а також переносити набуті знання на нові предметні й міждисциплінарні контексти. Крім того, медіаграмотний педагог сприяє розвитку у здобувачів здатності працювати з різними первинними джерелами інформації, здійснювати їх критичний аналіз і формулювати узагальнені висновки.

Аналіз наукових досліджень [2] та власний досвід дають змогу дійти висновку, що одним з ключових психологічних механізмів є епістемічна пильність – схильність людини перевіряти правдивість тверджень, оцінювати наміри комунікатора та надійність джерела. У педагогів цей механізм проявляється у професійному відборі матеріалів, доборі прикладів, оцінюванні освітніх ресурсів, а також моделюванні для учнів стандартів «доказовості» та аргументації. Критичне мислення як когнітивний механізм передбачає аналіз структури повідомлення, відділення фактів від інтерпретацій, перевірку логічних зв'язків, розпізнавання маніпулятивних прийомів. У науково-методичних матеріалах з медіаосвіти наголошується на тому, що дискусійні формати, аналіз різних точок зору та рефлексія змісту медіаповідомлень стимулюють критичне мислення.

Для дорослого навчання визначальною є метакогніція – усвідомлення власних когнітивних процесів («як я мислю», «чому я довіряю цьому джерелу», «які мої упередження»). Високий рівень метакогнітивної регуляції

допомагає педагогу помічати «автоматичну довіру» до знайомих каналів; аналізувати причини емоційної реакції на контент; вибудувати стратегії перевірки фактів і джерел; контролювати імпульсивне поширення інформації.

У медіаосвітніх підходах рефлексія розглядається як один з механізмів формування медіаграмотності поряд з критичним мисленням та етичним компонентом [2].

Дезінформація є ефективною не через «необізнаність», а завдяки дії базових закономірностей мислення, зокрема ефекту підтвердження (схильності шукати інформацію, що підтримує власні переконання), евристики доступності (довіри до того, що часто трапляється), ефекту авторитету та механізмів соціального наслідування. Педагоги, як й інші дорослі, також підпадають під вплив цих механізмів, особливо в умовах інформаційного перевантаження. У зв'язку з цим формування медіаграмотності має передбачати психоосвітній компонент, спрямований на усвідомлення когнітивних пасток, розвиток навичок «повільного мислення», роботу з помилковими висновками та формування «поміток сумніву», а не обмежуватися переліком формальних правил перевірки інформації.

Маніпуляції часто апелюють до страху, гніву, сорому, тривоги, відчуття загрози або «моральної паніки». Отже, важливим механізмом є емоційна саморегуляція, що дає змогу відкласти реакцію, перевірити інформацію перед поширенням, не піддаватися емоційним заголовкам і візуальним тригерам, підтримувати професійну етику в комунікації зі здобувачами.

Освіта дорослих працює ефективно тоді, коли навчання має практичний сенс для професійних задач, спирається на досвід учасників, дає відчутний результат і підсилює «Я-компетентність». Для педагогів медіаграмотність часто пов'язана з професійною ідентичністю: «я – джерело знань і приклад для здобувача». Коли педагог стикається з інформаційною невизначеністю (фейки, дипфейки, маніпуляції), може виникати внутрішній конфлікт між бажанням «бути впевненим» і реальністю, де потрібно визнавати сумніви та перевіряти дані. Саме тому програми розвитку медіаграмотності мають створювати

психологічно безпечні умови для помилок, сумнівів, тренувань і поступового формування нових звичок.

У своєму дослідженні В. Казимір зазначає, що сучасний медіаграмотний викладач у науково-педагогічному вимірі постає як фахівець з комплексно сформованою системою професійних показників, що забезпечують ефективну реалізацію медіаосвітньої діяльності в умовах інформаційно насиченого освітнього середовища [2]. Передусім йдеться про високий рівень методичної компетентності, який охоплює розвинені методичні вміння та навички у сфері медіаосвіти, зокрема здатність формулювати й аргументовано презентувати установку на усвідомлене медіасприйняття, цілеспрямовано розвивати критичне мислення здобувачів освіти, пояснювати причини, умови та специфіку виникнення медіаявищ. Важливою складовою частиною професійного образу є педагогічна самопрезентація, що виявляється у вмінні керувати власною поведінкою, емоціями, зовнішнім виглядом, використовувати елементи педагогічного артистизму та вибудовувати ефективний зворотний зв'язок з аудиторією. Не менш значущим є інформаційний компонент, який передбачає сформовану інформаційну компетентність і ґрунтовні теоретико-педагогічні знання з проблематики медіаосвіти. Практично-операційний рівень виявляється у систематичному й доцільному використанні медіаосвітніх технологій у навчальних заняттях різних типів, а також здійсненні активної дослідницької медіапедагогічної діяльності. Водночас визначальною умовою сталого професійного розвитку є мотиваційна складова частина, що включає усвідомлені, логічно обґрунтовані мотиви медіаосвітньої діяльності, прагнення до постійного самовдосконалення. Завершальним інтегративним показником виступає креативність, яка забезпечує застосування творчого підходу до проектування й реалізації медіаосвітніх практик та сприяє інноваційному розвитку сучасної освіти.

Аналіз наукових досліджень дає підстави виокремити ключові сучасні виклики у формуванні та розвитку медіаграмотності педагогів [1; 3; 5; 6; 9].

Дезінформація, пропаганда та інформаційні операції. Найпомітніший виклик – масштаб і

швидкість поширення дезінформації. Сучасні підходи визначають медіаграмотність як інструмент протидії маніпуляціям та пропаганді, а також як фактор інформаційної стійкості суспільства. У представленій МОН програмі «Вивчай та розрізняй» прямо зазначено орієнтацію на критичне мислення та інформаційну гігієну для посилення стійкості до дезінформації, маніпуляцій і пропаганди [4].

Платформні алгоритми та «економіка уваги». Алгоритми соціальних мереж оптимізують показ контенту під утримання уваги, а не під достовірність. Для педагогів це означає постійний ризик потрапляння в інформаційні «бульбашки», де посилюється ефект підтвердження та знижується контактування з альтернативними джерелами. Відповідно, медіаграмотність має включати розуміння принципів рекомендаційних систем, маніпулятивного дизайну (dark patterns), комерційних мотивів платформ.

Штучний інтелект, синтетичні медіа та нові форми фальсифікацій. Виклики останніх років пов'язані з ростом синтетичного контенту: генерація зображень, відео, аудіо, текстів. Європейські огляди прямо підкреслюють, що сучасна медіаграмотність розширюється до реагування на виклики, які створює ШІ. Це означає, що педагог має вміти оцінювати ймовірність штучного походження контенту, знати методи перевірки (пошук першоджерела, аналіз контексту, перехресна верифікація), формувати у здобувачів освіти культуру відповідального використання інструментів ШІ.

Психологічне виснаження, тривожність і когнітивна перевтома. Інформаційне перевантаження знижує здатність до критичної оцінки. У дорослих це часто проявляється як «економія мислення»: довіра до заголовка, до знайомого джерела, до того, що «всі так кажуть». Отже, програми підвищення кваліфікації мають включати не лише когнітивні інструменти, але й модулі з інформаційної гігієни, керування увагою, дозування споживання новин, емоційної саморегуляції.

Проаналізуємо основні шляхи розвитку медіаграмотності в системі освіти дорослих.

Компетентнісні рамки і системне підвищення кваліфікації. Ефективний шлях – інтеграція медіаграмотності в системи професійного розвитку вчителя через рамкові

документи, курси, сертифікаційні програми, методичні комплекси. ЮНЕСКО пропонує навчальні ресурси для підготовки педагогів у сфері МІЛ, які можуть бути адаптовані до національних систем. На рівні ЄС оприлюднюються практичні настанови для педагогів щодо цифрової грамотності та протидії дезінформації через освіту й навчання. В Україні розвиток цієї сфери підтримується партнерськими програмами, орієнтованими на підвищення стійкості до маніпуляцій та формування критичного мислення в освітньому середовищі.

Психологічно обґрунтовані методики навчання дорослих, зокрема навчання на реальних кейсах (розбір конкретних прикладів фейків, маніпуляцій, контекстних викривлень, «напівправди», клікбейту). Кейси мають бути наближені до професійного життя (освітні чати, батьківські спільноти, місцеві новини, інформація про освіту), тренування метакогнітивних стратегій, розвитку емоційної грамотності в медіаспоживанні, формування професійної автономії та самоефективності.

Висновки. У процесі дослідження встановлено, що психологічні механізми формування медіаграмотності педагогів виходять далеко за

межі технічних навичок перевірки інформації. Вони охоплюють критичне мислення та епістемічну пильність, метакогніцію і рефлексію, роботу з когнітивними викривленнями, емоційну саморегуляцію та соціально-психологічні чинники професійної взаємодії. Сучасні виклики, а саме дезінформація, алгоритмізація контенту, синтетичні медіа й штучний інтелект, підсилюють потребу в системній освіті дорослих, яка поєднує компетентнісні рамки (міжнародні й національні), практикоорієнтовані кейси, спільноти практики та культуру доказовості. Перспективним шляхом розвитку вважаємо інтеграцію МІЛ у підвищення кваліфікації педагогів на основі міжнародних ресурсів (зокрема, підходів ЮНЕСКО), європейських рекомендацій щодо протидії дезінформації та українських програм, спрямованих на критичне мислення й інформаційну стійкість. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у виокремленні та вивченні соціально-психологічних чинників (професійна ідентичність, ціннісні орієнтації, рівень довіри до медіа, групові норми педагогічних спільнот), що впливають на готовність педагогів до взаємодії з інформаційним середовищем.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бойко С., Царенко Л. Психологічні аспекти викладання медіаграмотності: ключові питання у створенні підручників. *Актуальні проблеми психології навчання в сучасній соціокультурній ситуації*: збірник матеріалів наукових доповідей круглого столу, присвяченого творчій спадщині І. Синиці, 11–12 квітня 2024 року, м. Київ, Україна. 2025. С. 7–15. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743007/2/%D0%91%D0%BE%D0%B9%D0%BA%D0%BE%2C%20%D0%A6%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf (дата звернення: 15.12.2025).
2. Казимір В. Психолого-педагогічний дискурс сучасного викладача як засіб імплементації медіаграмотності. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Психологічні науки*. 2019. № 12 (1). С. 95–113.
3. Концепції впровадження медіа-освіти в Україні: схвалено Постановою Президії Національної академії педагогічних наук України 20 травня 2010 року, протокол № 1-7/6-150. URL: <https://naps.gov.ua/uploads/files/sod/media-edu.docx> (дата звернення: 17.12.2025).
4. МОН України. Програма «Вивчай та розривай: інфомедійна грамотність». URL: https://mon.gov.ua/ministerstvo-2/diyalnist/mizhnarodna-spivpratsya-2/spivpratsya-z-mizhnarodnimi-organizatsiyami/rada-mizhnarodnikh-naukovikh-doslidzhen-ta-obminiv-irex/programma-vivchay-ta-rozriznyay-infomediyna-gramotnist?utm_source (дата звернення: 17.12.2025).
5. Найдьонова Л., Слюсаревський М. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні: нова редакція. Київ, 2016. 16 с. URL: <http://mediaosvita.org.ua/book/kontseptsiya-vprovadzhennya-mediaosvity> (дата звернення: 18.12.2025).
6. Смирнова І., Таможська І., Паркулаб О. Медіаграмотність у практиці педагогічного працівника: виклики та перспективи освіти дорослих. *Перспективи та інновації науки*. 2025. № 9 (55). С. 921–928. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-9\(55\)-921-929](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-9(55)-921-929).
7. Council of Europe / IRIS. Media literacy and the empowerment of users. 2024. URL: <https://rm.coe.int/iris-2024-2-media-literacy/1680b06196> (дата звернення: 18.12.2025).
8. European Commission. Guidelines for teachers to foster digital literacy and tackle disinformation. 2025.

9. Shvetsova I., Tamozhska I., Nyzhnyk T., Zhytnik T., Kuleshova V. Designing personalised learning paths in a media communication context. *Conhecimento & Diversidade, Niterói*. 2025. № 17 (46). P. 55–77. DOI: <https://doi.org/10.18316/rcd.v17i46.12468>.

10. UNESCO. Media and Information Literacy (MIL). URL: <https://www.unesco.org/en/media-information-literacy> (дата звернення: 19.12.2025).

REFERENCES:

1. Boiko, S., Tsarenko, L. (2025). Psykholohichni aspekty vykladannia mediahramotnosti: kliuchovi pytannia u stvorenni pidruchnykiv [Psychological aspects of teaching media literacy: key issues in textbook development]. Aktualni problemy psykholohii navchannia v suchasni sotsiokulturnii sytuatsii: zbirnyk materialiv naukovykh dopovidei kruhloho stolu, prysviachenoho tvorchii spadshchyni I. Synytsi, 11–12 kvitnia 2024 roku, m. Kyiv, Ukraina. Retrieved from: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743007/2/%D0%91%D0%BE%D0%B9%D0%BA%D0%BE%2C%20%D0%A6%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf (data zvernennia 15.12.2025) [in Ukrainian]

2. Kazymir, V. (2019). Psykholoho-pedahohichniy dyskurs suchasnoho vykladacha yak zasib implementatsii mediahramotnosti [Psychological and pedagogical discourse of a modern teacher as a means of implementing media literacy]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Serii: Psykholohichni nauky*. 12 (1). S. 95–113 [in Ukrainian].

3. Kontseptsii vprovadzhennia media-osvity v Ukraini : skhvaleno postano-voiu Prezydii Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy 20 travnia 2010 roku, protokol No 1-7/6-150 [Concepts for the implementation of media education in Ukraine: approved by the Presidium of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine on 20 May 2010, protocol No. 1-7/6-150]. Retrieved from: <https://naps.gov.ua/uploads/files/sod/media-edu.docx> (data zvernennia 17.12.2025) [in Ukrainian].

4. MON Ukrainy. Prohrama “Vyvchai ta rozrizniai: infomediina hramotnist” [Ministry of Education and Science of Ukraine. Program “Learn and Distinguish: Infomedia Literacy”]. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ministerstvo-2/diyalnist/mizhnarodna-spivpratsya-2/spivpratsya-z-mizhnarodnimi-organizatsiyami/rada-mizhnarodnikh-naukovikh-doslidzhen-ta-obminiv-irex/programa-vivchay-ta-rozriznyay-infomediyna-gramotnist> (data zvernennia 17.12.2025) [in Ukrainian].

5. Naidonova, L., Sliusarevskyi, M. (2016). Kontseptsii vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini: nova redaktsiia [Concept of media education implementation Retrieved from: URL: <http://mediaosvita.org.ua/book/kontseptsiya-vprovadzhennia-mediaosvity> (data zvernennia: 18.12.2025) [in Ukrainian].

6. Smyrnova, I., Tamozhska, I., & Parkulab, O. (2025). Mediahramotnist u praktytsi pedahohichnoho pratsivnyka: vyklyky ta perspektyvy osvity doroslykh [Media literacy in the practice of a teacher: challenges and prospects for adult education]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky*. 9 (55). S. 921–928. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-9\(55\)-921-929](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-9(55)-921-929) [in Ukrainian].

7. Council of Europe / IRIS. Media literacy and the empowerment of users. (2024). Retrieved from: <https://rm.coe.int/iris-2024-2-media-literacy/1680b06196> (data zvernennia: 18.12.2025) [in English].

8. European Commission. Guidelines for teachers to foster digital literacy and tackle disinformation (2025) [in English].

9. Shvetsova, I., Tamozhska, I., Nyzhnyk, T., Zhytnik, T., & Kuleshova, V. (2025). Designing personalised learning paths in a media communication context. *Conhecimento & Diversidade, Niterói*. 17 (46). P. 55–77. DOI: <https://doi.org/10.18316/rcd.v17i46.12468> [in English].

10. UNESCO. Media and Information Literacy (MIL). Retrieved from: <https://www.unesco.org/en/media-information-literacy> (data zvernennia: 19.12.2025) [in English].

Дата першого надходження статті до видання: 24.12.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.01.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.03.2026